

Λόγος περί Ιερωσύνης (Αγ. Γρηγορίου Θεολόγου)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Είναι και κάτι άλλο τελευταίο και μεγαλύτερο από όσα είπα. (Προχωρώ, βλέπετε, στον κολοφώνα του λόγου και δεν θα πω ψέμα γιατί δεν επιτρέπεται σ' αυτούς που μιλούν για τόσο υψηλά ζητήματα). Δεν ενόμιζα κι ούτε τώρα νομίζω, ότι το ίδιο είναι να βοσκεί κανείς ποίμνιο ή βουκόλιο και το ίδιο να επιστατεί ανθρώπινες ψυχές. Γιατί εκεί φθάνει κανείς να θρέψει ή να παχύνει το βουκόλιο ή το ποίμνιο και σ' αυτόν τον σκοπό αποβλέποντας ο βουκόλος ή ο βοσκός θα πάει σε τόπους με άφθονο νερό και με καλό χόρτο, θα οδήγησει τα ζώα του από λιβάδι σε λιβάδι, θα τα ξεκουράσει, θα τα σκορπίσει και θα τα συμμαζέψει, μερικά με το ραβδί του, τα περισσότερα με τη φλογέρα. Άλλη δουλεία δεν έχει ο βοσκός ή ο βουκόλος, παρά κάποτε - κάποτε να πολεμήσει λίγο με τους λύκους κι ίσως καμιά φορά να φροντίσει για κανένα άρρωστο ζώο του· η συνηθισμένη του φροντίδα είναι οι βελανιδιές, η σκιά, οι καλαμιές, να ξαπλωθεί στο παχύ χορτάρι κοντά στο κρύο νερό, να στρώσει κρεβάτι στη δροσιά και κάπου - κάπου να τραγουδήσει και κανένα ερωτικό κρατώντας το ποτήρι, να κουβεντιάσει με τις αγελάδες ή τα πρόβατά του, κι απ' αυτά πάλι να φάει στο γλέντι του ή να πούλησει το παχύτερο. Για την αρετή όμως των ποιμνίων ή των βουκολίων δεν εφρόντισε ποτέ κανείς. Άλλωστε ποια είναι η αρετή των; και ποιος εσκέφθηκε ποτέ τι είναι καλό γι' αυτά εμπρός στη δική του εξ εκείνων ηδονή;

Στους ανθρώπους όμως, αν είναι δύσκολο να ξέρει κανείς να είναι αρχόμενος, κινδυνεύει να είναι πολύ δυσκολότερο να ξέρει κανείς πώς να άρχει ανθρώπων, και μάλιστα τέτοια αρχή την ιδική μας των Ιερέων, η οποία έχει θείους νόμους και οδηγεί τις ψυχές προς τον Θεό· και όσο είναι το ύψος και το αξίωμα αυτής της αρχής, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος για όποιον έχει νου να το σκεφθεί. Θα πρέπει, πρώτο και κύριο, όπως ο άργυρος ή ο χρυσός, όπως και να τον γυρίσεις και σε όλων των ειδών τας περιστάσεις και τα πράγματα, πουθενά να μην έχει εντός του διόλου κατώτερο υλικό που δεν αντέχει στη δοκιμαστική φωτιά· αλλιώς, τόσο μεγαλύτερο κακό θα κάνει όσο περισσότερους κυβερνά· γιατί βέβαια μεγαλύτερη είναι η κακία που προχωρεί σε πολλούς, από εκείνην που μένει μόνο ενός.

[. . .] Δεν ταιριάζουν τα ίδια σε όλους, δεν έχουν ούτε τις ίδιες σκέψεις ούτε τις ίδιες επιθυμίες η γυναίκα με τον άνδρα, ο γέρος με τον νέο, ο φτωχός με τον πλούσιο, ο χαρούμενος με τον λυπημένο, ο άρρωστος με τον γερό, οι άρχοντες κι οι πολίτες, οι σοφοί κι οι αμόρφωτοι, οι δειλοί και οι θρασείς, οι οργίλοι και οι πράοι, όσοι προοδεύουν σε κάτι κι όσοι αποτυχαίνουν.

Κι αν τα εξέτασης λεπτομερέστερα, δεν ζουν το ίδιο οι περισσότεροι παντρεμένοι με τους αγάμους· ούτε πάλι οι ερημίτες όμοια με τους κοινωνικούς κι όσους έχουν μικτή ζωή· ούτε όσοι έχουν δοκιμασθεί και ζουν στη θεωρία προς όσους αγωνίζονται· οι αστοί πάλι με τους αγρότες· οι ηθικότεροι με τους πονηρότερους· οι έχοντες υποθέσεις με όσους έχουν παραιτηθεί· ούτε όσοι κτυπήθηκαν από συμφορές μ' εκείνους που προχωρούν στη ζωή τους χωρίς εμπόδια και δεν εγνώρισαν το χειρότερο· ο καθένας τους διαφέρει από τον άλλο στις επιθυμίες και τις ορμές συχνά περισσότερο απ' όσο σωματικά φαίνεται. Αν θέλεις, πρόσθεσε ακόμη και την ιδιαίτερη του καθενός μας ιδιοσυγκρασία. Δεν είναι εύκολο να

κυβερνηθούν αυτά όλα.

Καθώς λοιπόν δεν προσφέρουν την ίδια θεραπεία και τροφή σε όλα τα σώματα, αλλά χρειάζονται διαφορετική οι γεροί και διαφορετική οι άρρωστοι, έτσι και τις ψυχές τις θεραπεύουν με ιδιαίτερη διδασκαλία και αγωγή. Μαρτυρούν τον καλό τρόπο της θεραπείας οι ίδιοι, που έχουν τα πάθη· άλλους τους συμμορφώνει η συμβουλή, άλλοι τακτοποιούνται με το παράδειγμα, άλλοι χρειάζονται παρόρμηση, άλλοι θέλουν χαλινό. Μερικοί είναι νωθροί και δυσκίνητοι στο καλό και χρειάζεται να τους ξυπνήσει κανείς με το μαστίγωμα της διδασκαλίας· άλλοι όμως είναι περισσότερο ευέξαπτοι και ακατάσχετοι στις ορμές, σαν τα γενναία άλογα που τρέχουν πέρα από το σημάδι της στροφής του σταδίου, κι αυτοί θα γίνονταν καλύτεροι με το σταμάτημα και το συγκράτημα της διδασκαλίας.

Άλλους τους ωφέλησε ο έπαινος, άλλους η επίπληξη, το καθένα στην κατάλληλη περίπτωση· ή αντίθετα τους έβλαψε, επειδή ήταν παράκαιρο και παράλογο. Άλλους τους εστερέωσε η παρηγοριά, άλλους το μάλωμα· και τούτο πάλι σ' άλλους ήταν δημόσιος έλεγχος, σ' άλλους μυστική νουθεσία. Γιατί άλλων τους αρέσει να περιφρονούν την ιδιαίτερη νουθεσία και τους χρειάζεται για να σωφρονισθούν η καταδίκη των από το πλήθος· κι άλλοι πάλι γίνονται αδιάντροποι με τους φανερούς ελέγχους, οδηγούμενοι στο αγαθό με τη μυστικότητα της επιπλήξεως και ανταποδίδοντας στη συμπάθεια μας την υπακοή τους.

[. . .] Τούτο μόνο ξεπερνά τη δύναμή μου, το να παραδεχθώ ν' αναλάβω την αρχηγία και κυβέρνηση ψυχών και, χωρίς ακόμη να έχω μάθει καλά ούτε το πώς να κυβερνώμαι ο ίδιος, χωρίς να έχω καθαρίσει την ψυχή μου όσο αρμόζει, να μου εμπιστευθούν επιστασία ποιμνίου.

Κι αυτό μάλιστα σε τέτοιες σήμερα περιστάσεις, όπου είναι προτιμότερο, βλέποντας τους άλλους αναστατωμένους και ταραγμένους, φεύγοντας δρόμο κανείς από τη μέση, απομακρυνόμενος με προφύλαξη, να γλυτώνει από τη ζάλη και το πηχτό σκοτάδι της αμαρτίας· σε καιρούς, όπου τα μέλη αντιμάχονται μεταξύ τους, και χάθηκε κι ό,τι υπόλοιπο αγάπης είχε μείνει. Άλλωστε, απόμεινε πια ο ιερέυς, όνομα για τον τύπο, καθώς εξαπλώθηκε η περιφρόνηση στους άρχοντες κατά την προφητεία της Αγίας Γραφής.

Και μακάρι να ήταν για τον τύπο ενώ τώρα..., μα ας μην το ειπούμε, ας πέσει στο κεφάλι των άθεων η βλασφημία. Ο φόβος έλειψε εντελώς από τις ψυχές· στη θέση του εμπήκε η αναίδεια, έρμαια στον τυχόντα είναι η θεογνωσία και τα βάθη του Πνεύματος. Εγίναμε όλοι ευσεβείς μόνο σ' ένα πράγμα, στο να κατηγορούμε τους άλλους ως ασεβείς. Χρησιμοποιούμε ως δικαστάς μας τους άθεους, ρίχνουμε τα άγια στους σκύλους και πετούμε μπροστά στους χοίρους τα μαργαριτάρια, κοινολογώντας τα ιερά σε αυτιά και ψυχές ασεβών. Εκτελούμε οι τρισάθλιοι

ακριβώς τις επιθυμίες των εχθρών μας και δεν ντρεπόμαστε να ζούμε σε πλήρη ανηθικότητα. Ξένοι εντελώς προς την πίστιν μας, σωστοί Μωαβίται και Αμμανίται, οι οποίοι ούτε επιτρέπονταν να πλησιάσουν την Εκκλησία του Κυρίου, ερευνούν και αλωνίζουν μέσα στα αγιώτατά μας. Ανοίξαμε σ' όλους όχι τις πύλες της δικαιοσύνης, αλλά περάσματα εμπαιγμού και αυθαδειάς εναντίον αλλήλων κι είναι για μας άριστος, όχι εκείνος που δεν εκστομίζει μάταιο λόγο από φόβο Θεού, άλλα οποίος τύχει να είπει εναντίον του άλλου τις περισσότερες κατηγορίες, είτε ανοιχτά, είτε υπονοούμενα, οποίος δηλαδή δημιουργεί ζητήματα με τη γλώσσα του, ή για να το πούμε πιο σωστά, χύνει σαν φίδι δηλητήριο.

Προσέχουμε ακόμη τις αμαρτίες των άλλων, όχι για να πονέσουμε γι' αυτές, αλλά για να τους ειρωνευτούμε· όχι για να τους θεραπεύσουμε, αλλά για να τους κτυπήσουμε απ' επάνω· κι έχουμε ως απολογία των δικών μας αμαρτιών τις παραβάσεις των άλλων! Παραδεχόμαστε καλούς και κακούς όχι κατά τα έργα τους, αλλά ανάλογα με την έχθρα ή τη φιλία μας· κι ό,τι επαινούμε στον ένα σήμερα, αύριο το κακίζουμε για τον άλλον κι όσα οι άλλοι καταγγέλλουν, εμείς τα καμαρώνουμε και με προθυμία συγχωρούμε το κάθε τι στον ασεβή. Τόσο μεγαλόψυχοι είμαστε απέναντι της κακίας! Όλα κατάντησαν όπως στην αρχή, όταν δεν υπήρχε κόσμος, ούτε η τωρινή τάξις και διαμόρφωση· τότε που ήταν όλα ανακατωμένα και ανώμαλα κι εχρειάζονταν το χέρι και τη δύναμη που τα ετακτοποίησε. Κι αν θέλης ακόμη, βρισκόμαστε σαν σε πόλεμο μέσα σε νυκτερινό σκοτάδι με το αμυδρό φως της σελήνης, χωρίς να ξεχωρίζουμε τις μορφές εχθρών και φίλων ή σαν σε ναυμαχία και ταραχή, με καταδρομή άνεμων και ισχυρή ορμή ρευμάτων, μ' επιδρομή κυμάτων, με συγκρούσεις πλοίων, με συμπλοκή κονταριών, με φωνές κελευστών, με θρήνους πληγωμένων, πνιγμένοι από ξένους ήχους και σε κατάσταση απορίας, και μη έχοντας καιρό γι' ανδρείες πράξεις, αλλοίμονο τι παθαίνουμε, πέφτουμε ο ένας επάνω στον άλλον και σκοτωνόμαστε αναμεταξύ μας.

Και δεν είναι τέτοια η κατάσταση του λαού μόνο, ενώ οι ιερείς είναι καλύτεροι· παρά φαίνεται τώρα καθαρά να εφαρμόζεται το σαν κατάρα άλλοτε ειπωμένο, «εκατάντησε ο ιερεύς σαν το λαό». Κι ούτε πάλι είναι τέτοιοι οι πολλοί, ενώ οι ανώτεροι του λαού και προϊστάμενοι καλύτεροι· παρά κι αυτοί πολεμούν φανερά τους κληρικούς, χρησιμοποιώντας την ευσέβεια ως όπλο για να εξαναγκάσουν τους άλλους σε υπακοή. Κι όσοι μεν παθαίνονται για ζητήματα πίστεως και τα υψηλότατα θέματα της θεολογίας, κι εγώ δεν τους κατηγορώ· μάλιστα, για να ειπώ την αλήθεια και τους επαινώ και χαίρω μαζί τους και εύχομαι να είμαι κι εγώ ένας απ' αυτούς που αγωνίζονται για την αλήθεια και μισούν το ψεύδος· κι ακόμη μπορώ και να το καυχηθώ ότι θα είμαι. Γιατί προτιμότερος είναι ο επαινετός πόλεμος, από μian ειρήνη που μας χωρίζει από τον Θεό· και για έναν τέτοιο πόλεμο κάνει ωπλισμένο μαχητή τον πράον άνθρωπο το άγιο Πνεύμα, ώστε

να μπορή να πολεμάη όπως πρέπει.

Τώρα όμως είναι μερικοί που αγωνίζονται για μικρά και ανωφελή πράγματα, και παίρνουν, όσους μπορούν, συμμάχους των του κακού με πολλή αμάθεια και θρασύτητα· κι έπειτα λένε σε όλα, προσβάλλεται η πίστις, και το σεβαστό αυτό όνομα το ανακατώνουν στις προσωπικές τους φιλονεικίες. Απ' αυτά, όπως είναι φυσικό, εγίναμε μισητοί στα έθνη, και τα χειρότερο, δεν μπορούμε να είπουμε ότι αδίκως μας κατακρίνουν εξευτελισθήκαμε ακόμη και στους απλούστερους από τους δικούς μας. Και δεν είναι καθόλου παράδοξο, ότι αυτό συμβαίνει με τους περισσότερους, αφού αυτοί μόλις θα μπορούσαν να δεχθούν κάτι καλό κι από τους καλούς ακόμη.

Έτσι μας κτυπούν εκ των όπισθεν οι αμαρτωλοί και όσα εμείς εφευρίσκουμε οι μεν εναντίον των άλλων, εκείνοι τα χρησιμοποιούν εναντίον όλων μας. Εκαταντήσαμε πρωτοφανές θέαμα, όχι σε αγγέλους και ανθρώπους, όπως ο γενναιότατος αθλητής Παύλος, όταν αγωνιζόταν εναντίον των αρχών και εξουσιών του σκότους· εμείς γινήκαμε θέατρο σ' όλους σχεδόν τους κακούς και σε κάθε περίπτωση και τόπο, στην αγορά, στα συμπόσια, στις χάρες μας, στα πένθη μας. Εφθάσαμε ακόμη έως τη σκηνή των άσεμνων θεάτρων, και το λέω κλαίγοντας σχεδόν, και γελούμε με τις αισχροτήτες· κατήντησε να μην υπάρξη για μας τίποτε άλλο ευχαριστότερο, ούτε διήγηση ή τραγούδι, ούτε παράσταση, από τον εμπαιζόμενο χριστιανό.

Αυτά μας προξενεί ο αναμεταξύ μας πόλεμος. Αυτά κάνουν οι αγωνιζόμενοι με μεγάλο ζήλο χάριν του αγαθού και πράου Ιησού. Αυτά όσοι αγαπούν τον Θεό με φανατισμό, που δεν χρειάζεται. Στο στάδιο δεν επιτρέπεται ν' αγωνίζεται κανείς στην πάλη ή σε άλλο αγώνισμα έξω από τους κανονισμούς αλλιώς, θα τον αποδοκιμάσουν με φωνές και θα τον ατιμάσουν και θα χάση τη νίκη ο εκβιαστής στην πάλη ή ο αγωνιζόμενος σε κάτι άλλο παράνομα και αντίθετα προς τους ορισμένους κανονισμούς του αγωνίσματος, έστω κι αν είναι γενναιότατος και τεχνικώτατος. Είναι λοιπόν δυνατόν ν' αγωνίζεται κανείς υπέρ Χριστού αντιχριστιανικά και θα υπηρετήση ποτέ την ειρήνη του Χριστού, πολεμώντας γι' αυτήν κατά απαγορευμένο τρόπο;[...]

Πηγή: Απολογητικός (Περί Ιερωσύνης) μετ. Θ. Καστανά, εκδ. Ενορίας Αποσπάσματα Περιοδικό "Σύναξη" τ. 42,1992.

Πηγή: proskynitis.blogspot.com